

Oponentský posudek disertační práce

Milan Procházka: Absolutní datování středověké keramiky. Pražská středověká keramika a možnosti jejího chronologického ukotvení (115 str. textu, 34 obrázky)

Práce je výsledkem rozsáhlé kompilace literatury, hodnotící vývoj středověké keramiky 11. - 13. století v Praze. Jejím rozvržení do šesti kapitol (2 Teorie absolutního datování, 3 Vybrané teoretické problémy absolutního datování v českém prostředí, 4 Relativní chronologie a metodika zpracování, 5 Pražské keramické sekvence, 6 Absolutně datovatelné keramické soubory v Praze a jejich problematika, 7 Zjištěné absolutně datovatelné struktury) předchází Úvod a uzavírá Závěr, Soupis použité literatury, anglicky a německy psané resumé, Seznam příloh a Přílohy. Kapitoly jsou logicky rozvrženy a svým obsahem vyváženy. K jejich obsahu mám jen několik připomínek, které ovšem nenarušují cíle práce, v některých případech jsou spíše předmětem k diskusi.

str. 6 - Dle doktoranda postrádá česká archeologie systematický pokus o řešení absolutní chronologie keramiky. Otázkou zůstává, co míní oním systematickým pokusem? V každém případě však pokusy o absolutní datování středověké keramiky existují (Nekuda-Reichertová: Středověká keramika v Čechách a na Moravě, Brno 1968; Zápotocký: Středověká keramika severočeského Polabí. PA LXIX, 1978, 171-238; Gabriel-Panáček: Vývoj panských sídel na Horním území novozámeckého panství /dokončení/. CB 4, 1994, 27-62).

- Teoretickými přístupy se zabýval již v padesátých letech M. Richter-Z. Smetánka: Příspěvek k metodice studia středověké keramiky v Čechách. AR XI, 1959, 86-97.

- Praha pravděpodobně představuje pro hledání vývoje keramiky nejobtížnější prostředí, shromažďující keramiku ze všech oblastí z Čech i ze zahraničí.

str. 7 - Datace keramiky podle architektury, datované pomocí slohového výrazu je zatíženo množstvím chyb, vyvolaných řadou faktorů, které tuto dataci ovlivňují. Problém datace pomocí událostí zachycených v dobových zápisech je nespolehlivý především neuvedením prostoru, kterého se týká.

- Při datování nejde pouze o začátek výskytu, ale také o jeho konec.

str. 29 - Četnost hradů v písemných pramenech je autorem přeceněna. Zmínky se nejčastěji objevují v predikátech, které ovšem uvádějí pouze jméno hradu bez udání kde je

situován, takže nevíme, zda se jedná o hrad dnes označovaný domnělým dobovým jménem, nebo o hrad jiný, dnes neznámého nebo chybně užívaného jména. Podobně i hornické areály (str. 32).

str. 30 - viz str. 7

str. 42 – Doktorand považuje za hlavní deskriptor keramiky užitý materiál. Třídění materiálu je však velmi subjektivní. Např. čtyři třídy dle ostřiva (jemně plavený materiál, do 1 mm, 1-2,5 mm, nad 2,5 mm) neudávají kvantitu frakcí. Prostým vizuálním posouzením nelze ani rozhodnout, zda jde o převažující frakci nebo ojedinělý výskyt. S výjimkou jemně plavené hmoty budou v testě zastoupeny všechny frakce. Jejich vzájemný poměr však je možné posoudit pouze rozkladem střepe a vážením jednotlivých frakcí. Podobně i výpal se mohl měnit při užívání a při depozitním procesu.

str. 51 - Červeně malovaná keramika je v severních Čechách běžně zastoupena od druhé poloviny 13. století, obdobně i ve středních Čechách: Sekanka, Dřetovice, Praha (pro západní Evropu, Porýní, již pro období 9. století). V obou případech se ojediněle vyskytuje i prorývání červené malby (Sekanka, Česká Lípa).

str. 55 - Verbální definice tříd okrajů podle profilu vyžaduje doplnění grafickým zpodobněním. Odkaz na literaturu není dostačující, nemluvě o různých profilech v jednotlivých uváděných pracích. Chybí vymezení variační šíře. Totéž platí pro všechny třídy okrajů.

str. 82 - Autor uvádí, že *písemné prameny se téměř výlučně vází na zakládání nebo výrazné přestavby sakrálních staveb nebo významné královské a šlechtické podniky. Ty lze téměř vždy spolehlivě v archeologické stratifikaci s touto událostí ztotožnit. Čím je spojení vrstev spolehlivě ztotožněno se zápisy dobových zpráv?*

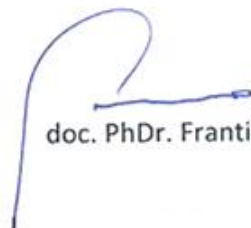
- Jako další nepřilíš často užívaný prvek se jeví datování pomocí uměleckých paralel, které známe z datovaného kontextu. viz výše str. 7.

Zatímco po obsahové stránce je kompilace provedena kvalitně a odpovědně, po stránce formální obsahuje časté chyby v předložkách, při skloňování a v interpunkci. Tyto nedostatky znesnadňují přehlednost vět a v některých případech se věty stávají nesrozumitelné nebo vícevýznamové.

V některých případech chybí uvedení literatury, užitá v textu (např.: Richter – Smetánka 1959 str. 11; Dragoun – Tryml 2002) a necitované v soupisu Použitá literatura a prameny.

Řada obrázků postrádá souvislost s tématem (např. obr. 1-4, 5-8, 14-17). Naopak, jinde obrázky chybí (pro přehled nádob, jejich morfologie, datového rozvržení). Některé obrázky mají nejasné texty (např. obr. 17 jedná se o základové rámy opevnění nebo o fragmenty konstrukce cest?; obr. 4 s vysvětlením barevných vrstev bez barev).

I přes uvedené nedostatky práce shromáždila starší i současnou literaturu, zabývající se vývojem pražské keramiky 11. - 13. století a kriticky ji zhodnotila. Doktorand tak zodpověděl otázky, položené v úvodu. Práci doporučuji přijmout k obhajobě.

doc. PhDr. František Gabriel, Ph.D.